

Szabó Sándor őrnagy:

A KIKÉPZÉSI CÉLOK HELYE ÉS SZEREPE A GYAKORLATOK TERVEZÉSEKOR ÉS LEVEZETÉSEKOR

DOI: [10.35926/HSZ.2021.2.7](https://doi.org/10.35926/HSZ.2021.2.7)

ÖSSZEFOGLALÓ: A képzési cél a gyakorlat tervezése és levezetése kapcsán a gyakorlat egyik legfontosabb részkomponensének tekinthető, amelynek elérésével az adott szervezetspecifikus műveleti képességterület kialakítása, illetve szinten tartása válhat valóra. Összetettségénél fogva képes biztosítani a gyakorló állomány kiképzési követelményeinek teljesítését, a katonai szervezet vagy kötelék műveleti képességeinek megteremtését, amelyhez pontosan definiált erőforrások és végrehajtási követelmények, kritériumok tartoznak. Meghatározza a törzs által végrehajtandó eljárásokat, folyamatokat és tevékenységeket, amelyeket a gyakorlat során begyakoroltatnak, illetve mérnek.

KULCSSZAVAK: kiképzési cél, katonai kiképzés, gyakorlattervezés, műveleti képesség

BEVEZETÉS

„Valamennyi szintű kiképzési rendezvény, gyakorlat célja egy vagy több kollektív harcfeleladat szabványban és az egyéni harcfeleladat szabványokban meghatározott teljesítménycélok sikeres teljesítése. Ennek megfelelően valamennyi gyakorlat, kiképzési rendezvény során pontosan meg kell határozni a gyakorlásra tervezett harcfeleladat szabványokat – kiképzési célokat – a kiképzési rendezvény, gyakorlat várt kimenetét és a siker objektív mérésének követelményeit.”¹

A fentiek tükrében a kiképzés célja a gyakorlat tervezésének és levezetésének egyik legmarkánsabb rendszereleme, mely a rendelkezésre álló erőforrások és referenciák, teljesítménykritériumok tudatos alkalmazásán alapul. A kiképzési cél meghatározza mindazon végrehajtói eljárásrendet, képességet és készséget, melyet a gyakorlat, illetve a kapcsolódó felkészítési rendezvények során a gyakorló állománynak – egyénileg és kollektívan – birtokolnia kell. A gyakorlat jelentős erőforrás-allokációt jelent, ezért a gyakorlat kiinduló adatait alapul véve szükséges a gyakorló állomány és a gyakorlatot levezető parancsnok közötti konstruktív együttműködés kialakítása, figyelembe véve a kiképzés céljában megfogalmazott kiképzési prioritásokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a meghatározott kiképzési feladatokra történő felkészítés és a gyakorlat során elért eredmények mérése lehetővé váljon.

A kiképzési cél alapjául szolgáló elrendő, szinten tartandó vagy fejlesztésre szoruló műveleti képességek a kiképzési célok jegyzékében összesítésre kerülnek, melynek háttérét az alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listája (*Mission Essential Task List*), illetve

¹ Ált/24 Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína. MH DOFT kód: KIKD (7), Magyar Honvédség kiadványa 2013, 2-11.

a NATO-szervezetek kapcsán a NATO-feladatlista² segítségével beazonosított műveleti képességek jelentik. A kiképzési célok kidolgozása kiemelt jelentőségű, mivel az abban szereplő és kialakítandó feltételek teljesülése érdekében erőforrások kerülnek biztosításra, illetve iránymutatásként szolgál a gyakorlat anyagi, személyi, doktrinális hátterének kialakítása során.³

A KIKÉPZÉSI CÉLOK KIDOLGOZÓI FOLYAMATA

A kiképzési célok kidolgozói folyamata az alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listájában szereplő műveleti képességekből ered, amelyeket az adott katonai szervezet parancsnoka vagy az előjáró-parancsnokság a végrehajtandó műveleti feladat vagy az adott katonai szervezet alaprendeltetése alapján beazonosít. Az alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listáját a katonai szervezet parancsnoka évente, vagy a parancsnoki beosztás átvételét követő 30 napon belül, vagy a műveleti feladatra történő kijelölést követő 15 napon belül terjeszti fel jóváhagyásra az előjáró-parancsnokság részére.⁴

Az alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listája vagy a NATO-feladatlista birto- kában a gyakorlatlevezető parancsnok által kijelölt gyakorlat megszervezéséért és levezeté- séért felelős tiszt felügyeli a kiképzési célok kidolgozói folyamatát. Őt feladatellátásában a központi tervezőcsoportba delegált, illetve a gyakorló állomány gyakorlatért felelős beosztott állománya támogatja.

Mivel a kollektív műveleti képességek széles vertikumának gyakoroltatására van szük- ség egy adott gyakorlat levezetése kapcsán, ezért nem ritka, hogy 50-80 funkcionális területspecifikus kiképzési célt is kitűznek, melyeket egy közös kiképzésicél-jegyzékben integrálnak.

A kiképzési célok kialakítása egy többlépcsős koordinációs folyamaton megy keresz- tül, ahol a gyakorló állomány parancsnokának adott az a lehetőség, hogy a kiképzésicél- jegyzék tervezetét kidolgozza, illetve a gyakorlatlevezető parancsnok részére jóváhagyásra felterjessze. Annak érdekében, hogy a kiképzési célok jegyzéke minőségi információkat és végrehajtható koncepciót tartalmazzon, a gyakorló állományt delegáló katonai szervezet szorosan együttműködik a kiképzési feladat végrehajtásához nélkülözhetetlen erőforrás- támogatókkal, valamint a gyakorlatvezetőséget, a kiképző- és mentorállományt biztosító egyéb katonai szervezetekkel.⁵

A kidolgozói folyamat zárásaként a gyakorlatlevezető parancsnok jóváhagyja a kiképzé- si célok listáját, miután meggyőződött arról, hogy a gyakorló állomány által javasolt kiké- pzési célok adaptívan megfeleltethetők a gyakorlat kiinduló adatai dokumentumban szereplő gyakorlatcélokkal.

A gyakorlat-végrehajtást megelőző időszakban a gyakorló állomány felkészül a kiké- pzési célok listájában meghatározott feladatok ellátására, illetve az erőforrás-támogatókkal együttműködve megteremti a feladat-végrehajtáshoz kapcsolódó anyagi és technikai fel-

² NATO vezetési szintek műveleti képességeit a Bi-SC 80-90 NATO Task List direktíva tartalmazza.

³ Ált-224/197 A Magyar Honvédség gyakorlattervezési kézikönyve. A Magyar Honvédség Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság kiadványa, 2017, LL-1.

⁴ Commander's Leadership Handbook. USMC Publications Combined, 01. 2016, 40. <https://www.usmcu.edu/Portals/218/LLI/CCSPW/Commanders%20Leadership%20Handbook.pdf?ver=2019-01-31-120930-877> (Letöltés időpontja: 2020. 08. 24.)

⁵ Ált-224/197: i. m. LL-2.

tételeket. Ebben az időszakban a gyakorlatvezetőség visszaellenőrzi, illetve meggyőződik arról, hogy a kialakított kiképzési célok a gyakorlat végrehajtási időszakában az elsődleges és a másodlagos gyakorló állomány által teljes mértékben elérhetőek, valamint a végrehajtást támogató anyagi és technikai feltételek rendelkezésre állnak.

A gyakorlatvezetőség a gyakorlat időszakában nyomon követi a kiképzési célok elérését, és adott esetben jelenti a gyakorlatigazgatónak az elérést akadályozó tényezőket.

A kiképzési célok elérését a gyakorlatvezetőség a gyakorlat végén értékeli, és az első benyomásokat a gyakorlatzáró jelentésekben összegzi.⁶

A KIKÉPZÉSI CÉLOK KIDOLGOZÁSÁNAK RENDJE

Az indító tervezőkonferencia és a gyakorlat megkezdése közötti zajlik a kiképzési célok kialakításának, koordinációjának, pontosításának és véglegesítésének folyamata. Ebben az időszakban a részt vevő katonai szervezeteknek a gyakorlat megszervezéséért és levezetéséért felelős beosztott állománya együttesen hozzájárul mindazon feltételek kialakításához, melyeket előzetesen a kiképzési célokban meghatároztak. E feltételek eredményes kialakítása érdekében a kiképzési célok kidolgozó folyamata szabályozott keretek között zajlik.

A kiképzési célokban meghatározott végrehajtási feltételeket a gyakorlat tervében az indító és a fő tervezői konferencia közötti időszakban az alábbiak szerint összegzik:

- Személyi feltételek: a kiképzési célokban szereplő követelményeknek megfelelően megtörténnek az alájátszói és a kiképzői állományra vonatkozó pontosítások, amelyek a gyakorlatvezetőség állománytáblájában is megjelennek. Az elérendő végállapot az, amikor a kiképzési célokban szereplő követelmények alapján mind a gyakorlatvezetőség, mind a gyakorló állomány állománytábláiban szereplő beosztások névhez kötése megtörténik.
- A szcenárió és fő események/fő incidensek (MEL/MIL⁷) jegyzékében szereplő feltételek kialakítása kapcsán a szcenárió-munkacsoport vezetője a kiképzési célokban foglalt követelményeknek megfelelően felügyeli a szcenárió kidolgozása folyamatát, ennek eredményeként a kialakított forgatókönyv a kiképzési célokkal szinkronba kerül. A MEL/MIL-munkacsoport részletesen kidolgozza mindazon incidenseket/eseményeket, melyeket korábban a kiképzési célok elérése érdekében a jegyzékben rögzítettek.
- A híradó- és informatikai csoport felméri és koordinálja a kiképzési célokban szereplő híradó- és informatikai igényeket, az igényelt eszközök allokációja érdekében tervezést végez.
- A szimuláció-munkacsoport vezetője kialakítja a virtuális környezet megteremtésével összefüggő feltételeket, biztosítja a szimuláció és az alájátszás összhangját.
- Az információmenedzsment-csoport a napirendben (*Battle Rhythm*) ütemezi azokat a munkaértekezleteket és jelentéseket, melyek a kialakítandó feltételek között szerepelnek.
- Az erőforrás-támogató szervezetek képviselői pontosítják a kialakítandó feltételeket a gyakorlatirányító informatikai rendszerben (JEMM⁸), melyet a JEMM-menedzser

⁶ Bi-SC 075-003, Collective Training and Exercise Directive (CT&ED). North Atlantic Treaty Organisation, 02. 10. 2013., V-2.

⁷ Main Event List/Main Incident List.

⁸ Joint Exercise Management Module.

koordinál a JEMM-adatbázis kialakítása útján. A MEL/MIL-munkacsoport esemény- és incidensjegyzéket állít össze, amely szinkronban áll a kiképzési célokban szereplő elvárt MEL/MIL-eredményekkel. Ezeket az eseményeket és incidenseket feltöltik a JEMM-be, ezzel biztosítják a bejátszások nyomon követését és értékelését a gyakorlatvezetőség számára egy integrált közös elektronikus online platformon keresztül.⁹

A kiképzési célok véglegesítése érdekében a fő tervezői konferencia és a gyakorlat megkezdése közötti időszakban az alábbi fő feladatokat hajtják végre:

- Megtörténik a kiképzési célok listájának véglegesítése a gyakorlatterv első kötetének mellékleteként.
- Megfigyelési tervet dolgoznak ki a kiképzési célok teljesülésének nyomon követése érdekében, hogy minden egyes kiképzési cél elérésére irányuló tevékenységet egy, a kiképzőcsoportból delegált kiképző/megfigyelő személy a gyakorlat végrehajtási fázisában koordinált módon ellenőrizni, illetve értékelni tudjon.
- A kiképzőcsoport folyamatosan nyomon követi, illetve ellenőrzi a kiképzési célokban meghatározott feltételek kialakításának folyamatát.
- A kiképzőcsoport vezetője a gyakorlatigazgató részére jelenti a kiképzési célok elérését biztosító feltételek kialakításának helyzetét. Amennyiben a kiképzési célok bizonyos feltételei kapcsán hiányosságok vagy korlátozó tényezők merülnek fel, akkor a gyakorlatot levezető parancsnok jogkörében áll eldönteni, hogy csökkenti az adott kiképzési cél ambíciószintjét, vagy átcsoportosítja egy következő gyakorlatra, amikor már a kapcsolódó feltételek kialakítása biztosított lesz.
- A gyakorlatvezető központ parancsnoka pontosítja a központ szervezeti architektúráját, hogy az maradéktalanul megfeleljen a kiképzési célokban rögzített feltételek alájátszása, a MEL/MIL koordinációja és a scenárió támogatása számára.
- A gyakorló állomány parancsnoka tájékoztatja a kiképzőcsoportot, hogy a gyakorló állomány szervezeti architektúrája, egyéni és kollektív kiképzettségi szintje, valamint a technikai és az anyagi feltételek kialakítása a kiképzési célok elérését a gyakorlat végrehajtási időszakában képes lehetővé tenni.

A gyakorlat végrehajtási időszakában a kiképzési célok továbbra is referenciaként szolgálnak. A kiképzőcsoport a gyakorló állománnyal folyamatosan együttműködve hajtja végre a scenárió, a műveleti kontextus és az események/incidensek szinkronizálását, indokolt esetben azok dinamikus változtatását is, hogy a gyakorló állomány képes legyen elérni a kitűzött kiképzési célokat.¹⁰

A KIKÉPZÉSI CÉL ELEMELI

A kiképzési célt táblázatos formában dolgozzák ki, amely a kiképzési cél beazonosítása, támogatófeladatok, feltételek és doktrínák/szabályzók meghatározása négy fő területét foglalja magában. A táblázatban megjelenített információk elsődlegesen annak a szakállománynak nyújtanak segítséget, amely kiemelt szerepet játszik a kiképzési cél gyakoroltatásához nélkülözhetetlen feltételrendszer kialakítása biztosítási feladataiban. Ebbe az állományba tartoznak például a scenárió és az esemény/incidens jegyzék kidolgozói, a logisztikai támogatás, a híradó és az informatikai biztosítást végző személyek. A táblázat nagy előnye,

⁹ Ált-224/197: i. m. LL-6.

¹⁰ Bi-SC 075-003: i. m. V-7-9.

hogy minden fontos információ egy közös platformon jelenik meg, így a különböző szakterületi képviselők is képesek a saját funkcionális területük vonatkozásában is iránymutatást kapni, illetve kölcsönösen rálátnak egymásra, a kiképzési cél feltételrendszer kialakításához kapcsolódó tevékenységére.

A kiképzési cél négy fő területe

1. A kiképzési cél beazonosítása kapcsán a gyakoroltatásra szánt funkcionális terület a specifikus műveleti képesség meghatározása alapján történik az alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listája vagy a NATO-feladatlista alapján.
2. A támogatófeladatok meghatározása során a műveleti képesség feladatrendszerét, részfeladatait pontosítják, hogy a kiképzési cél elérését támogató funkcionális területek egységesen értelmezzék az adott műveleti képességet.
3. A feltételek kapcsán meghatározzák, hogy az adott kiképzési cél elérése érdekében milyen háttértámogatás kialakítására van szükség az alábbiak szerint:
 - alájátszó állomány: iránymutatást nyújt, hogy milyen összetételű alájátszó állomány szükséges az adott műveleti képesség gyakoroltatása kapcsán;
 - szcenárió: megadja, hogy milyen műveleti környezetre/kontextusra van szükség az adott műveleti képesség gyakoroltatásához;
 - MEL/MIL: beazonosítja, hogy milyen jellegű incidensek kerüljenek gyakoroltatásra az adott műveleti képesség gyakoroltatása érdekében;
 - C2IS:¹¹ meghatározza, hogy milyen informatikai szolgáltatási háttér kialakítását kell biztosítani az adott műveleti képesség gyakoroltatásához;
 - CAX:¹² specifikálja, hogy milyen számítógéppel támogatott szimulációs igényre van szükség az adott műveleti képesség gyakoroltatása kapcsán;
 - Battle Rhythm: egyértelművé teszi, hogy milyen kapcsolati (interakciókra vonatkozó), illetve jelentési rendszer háttérét kell kialakítani az adott műveleti képesség gyakoroltatásához.

Természetesen a kialakítandó feltételek vonatkozásában lehetőség van más egyéb szempontot is megjeleníteni a táblázatban a kiképzési cél jellege, illetve a gyakorlatvezetőség igénye alapján.

4. Annak érdekében, hogy a kiképzési cél elérését támogató ellenőri állomány szükség szerint további információt szerezhesen a műveleti képesség doktrinális háttérével kapcsolatosan, ezt a Doktrína/Szabályzó pontban megadott direktívák segítségével teheti meg. Ebben a pontban szerepelnek továbbá olyan tevékenységnormák, mint a végrehajtással szemben támasztott követelmények, amelyek elsődlegesen az ellenőri feladatok tervezéséhez, azok hatékony ellátásához nyújtanak iránymutatást.

¹¹ Command and Control Information System – vezetési-irányítási információs rendszer.

¹² Computer Assisted Exercise – számítógéppel támogatott gyakorlat.

1. táblázat Kiképzésicél-minta (Készítette a szerző)

Kiképzési célkitűzés	Támogató-feladatok	Feltételek	Doktrínák/Szabályzók
A műveleti helyzet-kép fenntartása.	<ul style="list-style-type: none"> – Járuljon hozzá a műveleti környezet átfogó értelmezéséhez a HHQ és VJTF erők számára. – Tegye lehetővé az információ áramlását a bejövő NRF erők, a befogadó nemzet és az előljáró NATO és nemzeti parancsnokságok számára. – Járuljon hozzá a civil környezet és CIMIC-értékelés rendszeréhez. – Fogadja, értékelje és továbbítsa a műveleti szereplőktől beérkező információkat és jelentéseket R5OM feladatok vonatkozásában. 	<p>Aljátámszó állomány: HICON: MNC-NE JOC, FLANKCON: VJTF TOC, HRN MoD, HIKOM, HRN GS JOC, HRN JFC JOC, HRN SSC, HRN JLSG HQ, OLRTs</p> <p>Szcenárió: Kellően részletezett országleírás, pontosított, műveletiterület-specifikus CIMIC-értékelés, a saját és baráti erők szervezeti architektúrája.</p> <p>Elvárt MEL/MIL eredmény: Különböző forrásból érkező ellentmondásos információk értelmezési zavart okoznak, és a pontos információáramlás biztosítása érdekében a jelentések további tisztázása szükséges.</p> <p>C2IS: JOCWATCH és BLUE FORCE TRACKER munkállományok biztosítása szükséges.</p>	<p>Doktrína:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ACO Directive 080-104, MNC-NE SOP – Reporting, – Contingency Plan for NFIU HUN & NFIU SVK, – Implementation Plan for NFIU HUN. <p>Végrehajtással szemben támasztott követelmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A műveleti terv alapos ismerete nélkülözhetetlen. A melléklet (Műveleti koncepció) és B melléklet (Szervezeti architektúra). – Kommunikációs csatornák biztosítása a NATO és nemzeti vezetési elemek, illetve alárendelt katonai szervezetek és civil entitások között.

A TRAINING OBJECTIVE MANAGEMENT MODULE

A kiképzési célok elektronikus, online felületen történő koordinációs feladatainak hatékony ellátása érdekében a NATO Kommunikációs és Információs Ügynökség¹³ kiképzési célokat kidolgozó informatikai rendszert (*Training Objective Management Module*, TOMM) fejlesztett ki.

A szoftver számos előnye mellett képes egy közös virtuális felületen a gyakorlattervezésben érintett összes szakember számára a kiképzés céljainak elérését lehetővé tevő feltételrendszer kollektív kialakítására, a támogatófeladatok kapcsán jelentkező műveleti képesség egységes értelmezésére, a kapcsolódó háttér-dokumentációk egymással történő megosztására.¹⁴

¹³ A NATO Kommunikációs és Információs Ügynökség (NATO Communications and Information Agency) 2012. július 1-jén alakult az alábbi szervezetek összevonásával: NATO Consultation, Command and Control Agency (NC3A), NATO ACCS Management Agency (NACMA), NATO Communication and Information Systems Services Agency (NCISA), ALTBMD Programme Office, valamint a NATO HQ ICTM szervezeti elemei.

¹⁴ Robert Scheider – Mbe Re Paul Youngman: JWC Training Analysts & The Training Objectives. The Three Swords Magazine, 30/2016, 21. http://www.jwc.nato.int/images/stories/_news_items/_2016/JWC_TrainingAnalysts_Training_Objectives.pdf (Letöltés időpontja: 2020. 08. 24.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Ált/24 Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína. MH DOFT kód: KIKD (7), Magyar Honvédség kiadványa 2013.
- Ált-224/197 A Magyar Honvédség gyakorlattervezési kézikönyve. A Magyar Honvédség Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság kiadványa, 2017.
- Bi-SC 075-003, Collective Training and Exercise Directive (CT&ED). North Atlantic Treaty Organisation, 02. 11. 2013.
- Commander's Leadership Handbook. USMC Publications Combined, 01. 2016. <https://www.usmcu.edu/Portals/218/LLI/CCSPW/Commanders%20Leadership%20Handbook.pdf?ver=2019-01-31-120930-877>
- Scheider, Robert – Youngman, Mbe Re Paul: *JWC Training Analysts & The Training Objectives*. The Three Swords Magazine, 30/2016. http://www.jwc.nato.int/images/stories/_news_items_/2016/JWC_TrainingAnalysts_Training_Objectives.pdf